

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 12.10.2005
KOM(2005) 488 slutlig

Genomförande av gemenskapens Lissabonprogram:

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET,
EUROPAPARLAMENTET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA
KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN**

**Mer forskning och innovation – Att investera i tillväxt och sysselsättning:
En gemensam strategi**

{SEK(2005) 1253}
{SEK(2005) 1289}

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning.....	3
Kapitel 1 Forskning och innovation centrala för EU:s politik	5
1.1. Bättre lagstiftning för ny teknik.....	5
1.2. Omfördelning av statligt stöd till forskning och innovation	6
1.3. Utnyttja immateriella rättigheter bättre och effektivare	7
1.4. En attraktiv inre marknad för forskare	7
1.5. Använda offentlig upphandling för att främja forskning och innovation	8
1.6. Bättre och ökat utnyttjande av skatteincitament	9
Kapitel 2 Forskning och innovation centrala för EU:s finansiering.....	10
2.1. Mobilisera offentliga och privata resurser för nyckelteknik.....	11
2.2. Europeiska strukturfonderna som drivkraft för forskning och innovation	12
2.3. Förbättra de små och medelstora företagens tillgång till finansiering	12
2.4. Mobilisera nationella program och andra finansieringskällor för europeisk forskning och innovation	13
Kapitel 3 Forskning och innovation centrala för näringslivet.....	15
3.1. Intensifierade partnerskap mellan universitet och näringsliv	15
3.2. Innovationscentrum samt forskningsdrivna kluster och näringslivskluster.....	16
3.3. Proaktiva företagsstöd-tjänster för att stimulera forskning och innovation	17
3.4. Innovationsledning och sociala förändringar.....	17
3.5. Innovativa tjänsters potential.....	18
3.6. Inrätta ett europeiskt system för bevakning av industriell forskning och innovation och förbättra rapporteringen om immateriella rättigheter.....	18
Kapitel 4 Förbättrade strategier för forskning och innovation.....	20
4.1. Forskning och innovation som en prioritet inom de nationella reformprogrammen för tillväxt och sysselsättning	20
4.2. Förbättrade instrument för politisk analys	21
4.3. Stöd till lärande och samarbete inom innovationspolitik	21
SLUTSATS	22

Genomförande av gemenskapens Lissabonprogram:

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET, EUROPAPARLAMENTET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN

Mer forskning och innovation – Att investera i tillväxt och sysselsättning: En gemensam strategi

INLEDNING

För att uppnå hållbar global konkurrenskraft måste EU bli en livskraftig kunskapsekonomi. Europeiska rådet valde därför *kunskap och innovation för tillväxt* som ett av de tre områden där insatser ska göras i samband med att det nya Lissabonpartnerskapet för tillväxt och jobb lanserades¹. I detta meddelande definieras de åtgärder på området som ska vidtas i linje med det överbyggande nya partnerskapet mellan gemenskapen och medlemsstaterna utifrån de integrerade riktlinjerna för förberedelserna² av de nationella reformprogrammen (NRP) och gemenskapens Lissabonprogram³ (GLP). För att betona att meddelandet överensstämmer med Lissabonprogrammet och de integrerade riktlinjerna, som får stöd av Europeiska rådet, finns det i sammanfattningen av respektive kapitel hänvisningar till relevanta dokument. Innovation och forskningspolitik är centrala inslag i detta, och tillsammans täcker de ett stort antal frågor som påverkar framväxten av ny kunskap och nya idéer och hur dessa kan användas och exploateras kommersiellt.

Att uppnå stark och hållbar tillväxt kräver en kraftfull och integrerad politik. EU måste mobilisera en sammanhängande uppsättning instrument som omfattar såväl forskning och innovation som andra relaterade områden. Samordning måste ske på nationell, regional och europeisk nivå, och EU:s åtgärder bör stödja och komplettera de insatser som görs av nationella myndigheter och inom privata sektorn. Vid Europeiska rådets möte i Barcelona 2002 fastställdes målet att öka de övergripande investeringarna i forskning inom EU från 1,9 % av BNP till närmare 3 % fram till 2010, och att öka de privata investeringarnas andel från 55 % till två tredjedelar. Medlemsstaterna måste reformera och stärka sina forsknings- och innovationsstrukturer, underlätta partnerskap mellan offentliga och privata sektorn, säkerställa en gynnsam regleringsmiljö, hjälpa till att utveckla stödjande finansmarknader och skapa attraktiva villkor för utbildning och karriär i syfte att uppnå dessa mål.

Målet på 3 % och den uppföljande handlingsplanen⁴ för ökade investeringar i forskning har haft en mobiliserande effekt i medlemsstaterna. Så gott som alla har fastställt mål som, om de

¹ ”Att arbeta tillsammans för tillväxt och jobb. Nystart för Lissabonstrategin”(KOM(2005) 24 slutlig), 2.2.2005.

² Rådet rekommendation 2005/601/EG av den 12 juli 2005 om allmänna riktlinjer för medlemsstaternas och gemenskapens ekonomiska politik.

³ ”Gemensamma insatser för tillväxt och sysselsättning: gemenskapens Lissabonprogram“ (KOM(2005)330 slutlig) och ”Annex to the Common Actions for Growth and Employment: The Community Lisbon Programme” (SEK(2005)981).

⁴ KOM(2003) 226 slutlig.

uppnås, skulle innebära att 2010 går 2,6 % av BNP inom EU till forskning. Forskningsintensiteten inom EU har dock inte ökat utan snarare stagnerat⁵. I de flesta medlemsstater har de offentliga och privata forskningsinvesteringarna inte ökat i den utsträckning som behövs för att uppnå de nationella målen, för att inte nämna EU-målen. Särskilt de privata investeringarna är låga. Dessutom är de politiska initiativ som tagits inte tillräckligt omfattande och ambitiösa. Samtidigt har innovationsresultaten inte ökat i tillräcklig omfattning⁶.

Den globala konkurrensen ökar när det gäller att locka till sig investeringar i forskning och innovation. Utöver attraktiva länder som USA och Japan har nya konkurrenter som Kina, Indien och Brasilien växt fram. Om EU ska förbli konkurrenskraftigt och kunna bibehålla sin samhällsmodell krävs snabba och omfattande reformer. Dessutom är konkurrensen så stark att ingen medlemsstat ensam kan ta sig an den. Synergier mellan länder bör utnyttjas till fullo. Det är endast på detta sätt som forskning och innovation kan stärkas och omvandlas till tillväxt och fler arbetstillfällen inom EU. Ökade investeringar i FoU och förbättrad innovation leder till fler och bättre jobb. Forskning och innovation behövs också för att göra EU:s ekonomi mer hållbar, hitta lösningar för ekonomisk tillväxt som gynnar alla och främja social utveckling och miljöskydd.

Detta meddelande bygger på partnerskapet för tillväxt och sysselsättning⁷. Här tas hela spektrumet av forskning och innovation upp, även icke-teknisk innovation. De åtaganden som gjorts genom gemenskapens Lissabonprogram klargörs genom att de åtgärder till stöd för forskning och innovation som ska vidtas beskrivs i detalj. Flera ambitiösa åtgärder presenteras som går utöver dagens innovationspolitik och handlingsplanens mål på 3 %⁸. Meddelandet stärker kopplingen mellan forskning och innovation, med en forskningspolitik som inriktas mer på att utveckla ny kunskap och hur den kan tillämpas samt villkoren för forskning och en innovationspolitik som inriktas på att omvandla kunskap till ekonomiska och kommersiella värden. I linje med kommissionens strategi för bättre lagstiftning ska en konsekvensanalys göras av åtgärder som kan påverka konkurrenskraften.

⁵ <http://www.cordis.lu/indicators/publications.htm>, (*Key Figures 2005 on Science, Technology and Innovation*) och <http://epp.eurostat.cec.eu.int/> (uppgifter från Eurostat).

⁶ <http://trendchart.cordis.lu/> (Europeiska resultattavlan för innovation).

⁷ ”Gemensamma insatser för tillväxt och sysselsättning: Gemenskapens Lissabonprogram” (KOM2005)330 slutlig) av den 20 juli 2005.

⁸ ”Innovationspolitiken: en uppdatering av Europeiska unionens ståndpunkt inom ramen för Lissabonstrategin” (KOM(2003) 112 slutlig).

KAPITEL 1 FORSKNING OCH INNOVATION CENTRALA FÖR EU:S POLITIK

Forskning och innovation kräver en förutsägbar och gynnsam lagstiftning för att locka till sig privata investerare och hjälpa till att överföra nya idéer till marknaden. Politiken på dessa områden bör också beakta branschspecifika förhållanden, de små och medelstora företagens behov samt de offentliga forskningsorganisationernas roll, samtidigt som den bidrar till EU:s politiska mål på områden som miljö, säkerhet, hälsa och transport. Mycket av den lagstiftning och administrativa praxis som påverkar forskning och innovation är medlemsstaternas ansvar. Gemenskapen kan dock föregå med gott exempel både inom sitt eget behörighetsområde och när det gäller att stödja medlemsstaterna på deras, inte genom ökad inblandning utan genom bättre och mer riktad lagstiftning och politik.

Med detta i åtanke bör all nationell och europeisk politik anpassas så att den så långt det är möjligt utgör ett stöd för forskning och innovation. Den politik som förs bör syfta till att skapa spetskompetens, både inom grundforskning och inom tillämpad forskning, samtidigt som den gör det möjligt för företagen att producera, anskaffa och använda den teknik, kunskap och finansiering som de behöver för att kunna ta tillvara nya marknadstillfällen.

1.1. Bättre lagstiftning för ny teknik

Lagstiftning kan vara en hjälp eller ett hinder för forskning och innovation, beroende på dess utformning, inverkan på kommersiella risker och rättslig säkerhet, tidpunkten och förmågan att tillgodose alternativa tekniska lösningar. På grund av initiativet ”Bättre lagstiftning” för att förbättra gemenskapslagstiftningen är konsekvensanalyser numer obligatoriska för alla nya lagstiftningsförslag. Detta omfattar även en analys av den inverkan förslagen får på forskning och innovation.

Det är också viktigt att ha en förutsägbar lagstiftningsstrategi, särskilt när det gäller marknadsreglering. För att kunna åstadkomma detta måste vi kartlägga fall där befintlig lagstiftning eller standarder, eller frånvaron av sådana, hindrar utveckling och tillämpning av ny teknik och framväxten av nya marknader. På samma sätt bör framtida lagstiftning beaktas vid verksamhetsplaneringen inom forskning och innovation. **Kommissionen kommer att utvidga dialogen med berörda aktörer för att kartlägga lagstiftning som utgör hinder för forskning och innovation.** Detta kommer främst att ske med hjälp av europeiska teknikplattformar och de branschspecifika innovationspaneler som ska inrättas inom Europe INNOVA-initiativet. Detta kommer att underlätta sammanhängande utveckling av både teknik och lagstiftning.

Initiativet Europe INNOVA är en grupp projekt för branschinnovation där analys och praktisk erfarenhet sammanförs. Initiativet kommer att starta i slutet av 2005 och omfatta följande:

- *En övervakningsfunktionen för branschinnovation ("Sectoral Innovation Watch" för att bedöma drivkrafter och hinder för innovation.*
- *Nätverk av industrikuster i Europa, organiserade per bransch med uppgift att kartlägga och utbyta god praxis på relaterade områden.*
- *Nätverk för de aktörer som finansierar innovation med uppgift att identifiera särskilda finansieringsbehov hos företagen i dessa branscher.*
- *Innovationspaneler sammansatta av experter från berörda branscher, akademiker och beslutsfattare. Panelernas uppgift blir att validera projektresultaten och utarbeta rekommendationer.*
- *Ett Europe INNOVA-forum bestående av en virtuell plattform där deltagare i alla typer av initiativ med relevans för innovationspolitik kan träffas och utbyta god praxis.*

Företagsklimatet är också beroende av att lagstiftningen håller god kvalitet och genomförs effektivt. Detta innebär att gemenskapslagstiftningen måste införlivas i den nationella lagstiftningen utan att nationella bestämmelser belastas med ytterligare byråkrati, och att forsknings- och innovationsvänliga administrativa förfaranden behöver antas. Medlemsstaterna uppmanas att införliva och tillämpa gemenskapslagstiftningen på ett sätt som främjar forskning och innovation.

1.2. Omfördelning av statligt stöd till forskning och innovation

Forskning och innovation trivs som regel bäst på öppna och konkurrensutsatta marknader. Som förklaras i handlingsplanen för statligt stöd⁹ kan marknadsmisslyckanden dock förhindra att forskning och innovation når optimala nivåer. Statligt stöd är ett av de verktyg som kan användas för att förhindra marknadsmisslyckanden och förändra incitamenten för marknadsaktörerna och på så sätt underlätta forskning och innovation. Befintliga bestämmelser ger medlemsstaterna stora möjligheter att stödja forskning och innovation genom statligt stöd, men kommissionen har ändå meddelat att den har för avsikt att se över bestämmelserna för att få dem att bättre återspegla gemenskapens prioriteringar och behovet av ett mer forsknings- och innovationsvänligt system.

För detta ändamål har kommissionen nyligen lanserat ett samrådsdokument om **statligt stöd för innovation** med konkreta förslag som syftar till att förbättra bestämmelserna för statligt stöd till innovation och till att öka finansieringsmöjligheterna och den rättsliga säkerheten. Den pågående översynen syftar till att gradvis minska det statliga stödet och inrikta det på sådan verksamhet som har hållbar inverkan på konkurrenskraft, sysselsättning och tillväxt.

⁹ "Handlingsplan för statligt stöd: Mindre men bättre riktat statligt stöd: en plan för reform av det statliga stödet 2005–2009", http://europa.eu.int/comm/competition/state_aid/others/action_plan/saap_sv.pdf.

Kommissionen har särskilt för avsikt att omarbete gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd till FoU så att de bättre återspeglar gemenskapsprioriteringar som att främja gränsöverskridande forskningssamarbete, offentlig-privata forskningspartnerskap, spridning av forskningsresultat samt större forskningsprojekt av gemensamt europeiskt intresse. Dessutom tänker kommissionen se över bestämmelserna för statligt stöd och riskkapital.

Kommissionen kommer även att uppmuntra ekologisk innovation och produktivitetsförbättringar genom miljöeffektivitet i enlighet med handlingsplanen för miljöteknik, särskilt i samband med översynen av gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till miljön.

1.3. Utnyttja immateriella rättigheter bättre och effektivare

De flesta högteknologiföretag anser att immateriella rättigheter är deras mest värdefulla tillgång. Att effektivt skydda immateriella rättigheter är en förutsättning för forskning och innovation. Miljonbelopp kan stå på spel om ett företag inte lyckas skydda sina immateriella rättigheter. Om EU ska kunna locka till sig högteknologiföretag behövs ett rättsligt säkert och användarvänligt system för skydd av immateriella rättigheter, och detta till ett rimligt pris. Att införa gemenskapsvarumärket och gemenskapsmönsterskyddet var stora steg i rätt riktning.

Tyvärr finns ännu inget liknande för patent. Patentkostnaderna för företagen är fortfarande betydligt större i EU än i USA. Detta beror till stor del på höga kostnader för översättning och underhåll och kostnaden för att försvara ett europeiskt patent separat i varje medlemsstat om tvist uppstår, med risk för motstridiga beslut. Att anta ett gemenskapspatent, med en gemensam patentdomstol och minskade kostnader för översättning, skulle till stor del lösa dessa problem.

Med detta räcker inte. Det är vanligt att användare av ren okunnighet inte utnyttjar de möjligheter som finns när det gäller att skydda sina immateriella rättigheter eftersom de inte har kunskap om vilka möjligheter de har. **Kommissionen har därför för avsikt att stärka befintliga informations- och stödstrukturer**, t.ex. hjälpcentralen för immaterialrättigheter, **och uppmuntra bättre samarbete mellan berörda nationella myndigheter**. Samfinansiering från gemenskapen kan tillhandahållas för gemensamma projekt inom PRO INNO-initiativet och för strategisamordning inom RTD OMC-Net-initiativet.

Under 2006 tänker kommissionen också inleda en dialog med näringslivet och andra aktörer för att bestämma vad som kan göras för att inrätta en solid struktur för immateriella rättigheter för europeiska företag.

1.4. En attraktiv inre marknad för forskare

För att få en starkare roll inom vetenskap, teknik och innovation måste EU locka till sig fler och bättre forskare och utnyttja denna resurs fullt ut. De allra bästa forskarna bör lockas att bedriva forskning i Europa. På senare år har en bred och integrerad strategi för att stärka personalresurserna inom forskning utvecklats och genomförts tillsammans med medlemsstaterna.

Det yttersta målet är att skapa en öppen och konkurrenskraftig europeisk arbetsmarknad för forskare samt att stärka diversifieringen av kunskap och förbättra möjligheterna att göra karriär i andra länder. Det har gjorts avsevärda framsteg på nationell nivå vad gäller att undanröja hindren för forskarrörlighet, utveckla de kunskaper och färdigheter forskarna

behöver för att kunna utveckla sin karriär inom lika branscher och discipliner, och för att förbättra deras status och karriärutveckling⁸. Forskare som flyttar mellan länder möts dock fortfarande av rättsliga, administrativa och informationsrelaterade hinder, särskilt vad gäller frågor som rör beskattning och social trygghet, liksom andra hinder för rörlighet mellan branscher och över gränserna. Dessa hinder måste undanröjas.

Kommissionen kommer att stödja och övervaka genomförandet av sina rekommendationer för en europeisk stadga för forskare och av riktlinjerna för rekrytering av forskare. När dessa väl har antagits kommer samma sak att göras för direktivet om tillträde och bosättning i mer än tre månader för forskare från tredjeland samt för motsvarande rekommendation, vilken förutsätter att vissa av direktivets bestämmelser tillämpas. Medlemsstaterna uppmanas att genomföra denna rekommendation liksom rådets rekommendation om korttidsvisa för forskare från tredjeland. **Kommissionen kommer, tillsammans med medlemsstaterna, att fortsätta att utveckla och vidta åtgärder för att undanröja de bestående hinder som forskare som flyttar mellan länder ställs inför.** Likaså kommer kommissionen att arbeta för allmänt erkännande av forskare, och uppmanar medlemsstaterna att göra detsamma.

1.5. Använda offentlig upphandling för att främja forskning och innovation

Näringslivets investeringar i forskning och innovation styrs i mycket av marknaden, särskilt av den prestandanivå som kunderna efterfrågar. Offentlig upphandling står för 16 % av EU:s BNP, och offentliga myndigheter är viktiga marknadsaktörer. De har följaktligen stora möjligheter att stimulera privata investeringar i forskning och innovation. Detta kan ske genom att man specificerar funktionella krav på ett sätt som ger företagen största möjliga svängrum att föreslå innovativa lösningar. Detta skulle ge företagen starka incitament att göra sina produkter och tjänster så effektiva och högpresterande som möjligt, särskilt om de offentliga myndigheterna fungerar som inkörsport till viktiga marknader för ny teknik. Till de marknader där offentliga myndigheter har stora möjligheter att stimulera efterfrågan på ny teknik hör transport, energi, miljö, hälsa, utbildning, information och kommunikation.

För att utnyttja denna potential behöver tjänstemän med ansvar för offentlig upphandling politiskt och praktiskt stöd. Beslutsfattare och offentliga myndigheter måste bli medvetna om de möjligheter som den nya lagstiftningen för offentlig upphandling erbjuder, särskilt möjligheten att uppmuntra företagen att öka det tekniska och innovativa innehållet i upphandlade varor och tjänster. För att stödja denna nödvändiga utveckling krävs nya verktyg. På miljöområdet gjordes detta under 2004 med en handbok om grön offentlig upphandling.

Kommissionen kommer att öka medvetenheten om fördelarna med att styra om offentlig upphandling mot att stimulera forskning och innovation och om de möjligheter gemenskapens lagstiftning om offentlig upphandling erbjuder. Detta kommer att ske i form av en handbok om offentlig upphandling och forskning och innovation.

Detta arbete, som kommer att vara helt förenligt med direktiven om offentlig upphandling¹⁰ och bestämmelserna om statligt stöd, ska ses i ett större sammanhang, nämligen de olika sätt på vilka offentlig upphandling kan bidra till Lissabonpartnerskapet för tillväxt och jobb. I detta avseende ska kommissionen säkerställa att olika initiativ som redan tagits fungerar tillsammans, och fundera över hur det omfattande bidrag som offentlig upphandling kan ge

¹⁰ Direktiv 2004/17/EG och 2004/18/EG.

till arbetet med att uppnå Lissabonmålen bäst kan genomföras. Ömsesidigt lärande mellan aktörer i medlemsstaterna och tjänstemän inom offentlig upphandling, t.ex. utbyte av goda lösningar, är något som kan stärka detta arbete.

1.6. Bättre och ökat utnyttjande av skatteincitament

Väl utformade skatteincitament kan stödja forskning och innovation inom näringslivet på ett enklare och mer förutsägbart sätt än bidrag, dock med den nackdelen att det blir svårare att inrikta sig på särskilda mål för forskning och innovation. Under senare år har många medlemsstater infört nya skatteincitament eller avsevärt utökat de befintliga för att stimulera forskning inom näringslivet. De utgör nu en betydande andel av det offentliga stödet till näringslivsforskning i medlemsstaterna. Utformning och genomförande av skatteincitament varierar dock stort, vilket har lett till en splittrad och svåröverskådlig finansiell situation.

Skatteincitament är i första hand medlemsstaternas ansvar. De kan dock göras effektivare och stabilare genom att man kartlägger och sprider god praxis som är förenlig med gemenskapslagstiftningen och genom att man främjar konsekventa strategier inom EU i frågor som att lägga ut forskning på entreprenad i andra länder, expandera unga forskningsintensiva företag eller samordna nationellt stöd till stora europeiska forskningsprojekt. Att utöka dem till andra former av innovation, som design eller processteknik, är också något som kan undersökas närmare. Alla sådana program måste givetvis vara förenliga med gemenskapslagstiftningen.

När skatteincitament utformas bör uppmärksamhet ägnas små och medelstora företag, som ofta lägger ut sin forskning på entreprenad eller förvärvar ny teknik genom tekniköverföring. Unga, innovativa små och medelstora företag har som regel också mindre vinster och kan därför inte dra fördel av skatteincitament på samma sätt som större företag.

Kommissionen har för avsikt att anta ett meddelande om effektivare, stabilare och bättre samordnad användning av skatteincitament för FoU inom hela EU. Tanken är att ge stöd vid utformningen och genomförandet av skatteincitament för FoU, inklusive särskilda program avsedda för områden av allmänt intresse.

Sätta forskning och innovation i centrum för EU:s politik			
	Kommissionen kommer att göra följande:	Medlemsstaterna uppmanas att göra följande:	Referens:
1.1	Utöka dialogen med berörda aktörer för att kartlägga lagstiftning som utgör hinder för forskning och innovation.	Införliva gemenskapslagstiftning på ett sätt som främjar forskning och innovation.	Integrerade riktlinjerna 7 och 14
1.2	Införa ett system för statligt stöd som bättre gynnar forskning och innovation.	Fullt ut utnyttja de möjligheter som det nya ramverket för stöd till forskning och innovation ger.	Integrerade riktlinjerna 7 och 13
1.3	Stödja åtgärder som syftar till att förbättra hanteringen av immateriella rättigheter och effektiv användning av dem.	Anta gemenskapspatentet och samtidigt förbättra det nuvarande systemet.	Integrerad riktlinje 8 GLP åtgärd I.1
1.4	Stödja, övervaka och vidareutveckla åtgärder inom strategin för humankapital.	Genomföra rekommendationerna och direktivet (när det antagits) om personalresurser inom forskning och andra medel.	Integrerad riktlinje 7 GLP åtgärd III.10
1.5	Främja offentlig upphandling som verktyg för att stimulera forskning och innovation.	Eventuellt se över praxis för offentlig upphandling genom ömsesidigt lärande och utnyttja de möjligheter den nya lagstiftningen erbjuder.	Integrerade riktlinjerna 3 och 8
1.6	Ge det stöd som behövs för att kunna främja optimal användning av skatteincitament för FoU.	På frivillig basis genomföra de kommande riktlinjerna med hänsyn tagen till nationella förhållanden.	Integrerad riktlinje 7 GLP åtgärd III.9

KAPITEL 2 FORSKNING OCH INNOVATION CENTRALA FÖR EU:S FINANSIERING

Offentliga stödprogram är nödvändiga om forskningen ska bli framgångsrik och attraktiv och för företagens innovationsresultat. Forskning och innovation bör prioriteras högre när offentliga medel fördelas. Dessutom bör man bättre utnyttja de olika offentliga stödmekanismer som finns för att indirekt påverka privata investeringar: stöd, instrument för eget kapital, system för investeringsgarantier och andra riskdelningsmekanismer.

Kommissionen har redan gjort detta med sina förslag till det sjunde ramprogrammet för forskning¹¹, ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation¹², strukturfonderna¹³, fonden för landsbygdsutveckling och andra relevanta instrument. Dessa instrument förvaltas på olika sätt och kompletterar varandra. Medlemsstaterna bör också göra mer utifrån varje lands situation och genom att lära av andras erfarenheter.

¹¹ KOM(2005) 119 slutlig.

¹² KOM(2005) 121 slutlig.

¹³ KOM(2005) 299 slutlig.

2.1. Mobilisera offentliga och privata resurser för nyckel teknik

Rådet och Europaparlamentet uppmanas att anta kommissionens förslag för det sjunde ramprogrammet och för ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation, eftersom det skulle ge de ekonomiska medel och instrument som det nya Lissabonpartnerskapet för tillväxt och jobb kräver.

Vad gäller det sjunde ramprogrammet för forskning föreslår kommissionen att det behålls som det främsta instrumentet i samarbetsprojekt där flera medlemsstater deltar och där som regel både näringslivet och offentlig forskning deltar. Vidare föreslår kommissionen nya strategier som kommer att göra sjunde ramprogrammet ännu intressantare för näringslivet. Exempelvis kommer man att inrätta långsiktiga offentlig-privata partnerskap, s.k. gemensamma teknikinitiativ, på områden där befintliga program är otillräckliga på grund av forskningens omfattning eller de material- och personalresurser som krävs. Genom dessa kommer delar av de strategiska forskningsagendor som fastställts av de europeiska teknikplattformarna att genomföras tillsammans med nationella program och projekt på samma område. I samband med detta kommer man att sträva efter att kombinera gemenskapsfinansiering och offentliga medel med medel från den privata sektorn. Där så är lämpligt kan EIB-lån också användas.

Ett annat nytt instrument som föreslås inom sjunde ramprogrammet är ett finansieringsinstrument för riskdelning. Syftet med detta instrument är att förbättra tillgången till EIB-lånefinansiering för deltagare i stora europeiska forskningsprojekt som nya forskningsinfrastrukturer och stora samarbetsprojekt, även de inom Eureka. Genom att risken delas med EIB kan instrumentet användas för fler lån till forskningsprojekt och för finansiering av tillförlitliga projekt med högre riskfaktor än vad EIB ensamt skulle ha kunnat göra.

Kommissionens förslag för sjunde ramprogrammet har också som syfte att stärka de små och medelstora företagens kapacitet för forskning och innovation. Kommissionen har föreslagit en fördubbling av den finansiering som är tillgänglig för särskilda åtgärder till stöd för små och medelstora företag, eller företagssammanslutningar, som vill lägga ut sin forskning på entreprenad. De små och medelstora företagens deltagande i sjunde ramprogrammet kommer vidare att stärkas genom att man beaktar deras behov när man fastställer innehållet inom olika temaområden och genom att de administrativa och finansiella förfarandena förenklas och rationaliseras ytterligare. Kommissionen kommer också att fortsätta att främja små och medelstora företags deltagande i EU:s forskningsprogram.

På IKT-området (informations- och kommunikationsteknik) har kommissionen lanserat i2010-initiativet¹⁴. I detta initiativ betonas IKT:s roll som nyckel till innovation. Fast och trådlös bredbandskommunikation är t.ex. nödvändig för att bygga den grundläggande infrastrukturen för innovation och kunskapssamhället. Detta bidrar till att skapa en efterfrågan på nya tillämpningar och tjänster och är ett sätt för företagen att öka sin produktivitet genom att förnya sina processer. Ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation kommer att stödja vidare upptagning och bättre användning av IKT inom både den offentliga och den privata sektorn.

¹⁴ ”i2010 – Det europeiska informationssamhället för tillväxt och sysselsättning” (KOM(2005 229 slutlig): http://europa.eu.int/information_society/eeurope/i2010/index_en.htm.

Ekologisk innovation, t.ex. metoder för att öka energieffektiviteten, har stor potential att skapa konkurrensfördelar för europeiska företag. Förslaget omfattar också stöd till pilotprojekt och marknadsintroduktion av ekologiskt innovativ teknik i linje med handlingsplanen för miljöteknik¹⁵.

Ytterligare gemenskapsfinansiering för att fylla luckan mellan forskning och genomförande ges t.ex. via budgetposterna för transeuropeiska nätverk till stöd för industriprojekt på områdena radionavigeringssystem (Galileo), järnväg, flygledning och andra intelligenta tillämpningar för transportsystem.

2.2. Europeiska strukturfonderna som drivkraft för forskning och innovation

Sammanhållningspolitiken, som stöds av strukturfonderna, inriktas i allt högre grad på kunskap, forskning och innovation. Detta har visat sig leda både till ökad tillväxt och till fler arbetstillfällen när regioner, medlemsstaterna och kommissionen tillsammans arbetar för utveckling enligt en strategi som grundas på partnerskap och delad förvaltning. Det har redan gjorts omfattande insatser under den nuvarande programplaneringsperioden (2002–2006); utgifterna för forskning och innovation utgör 7,4 % av hela Europeiska regionala utvecklingsfonden för mindre utvecklade regioner (7,5 miljarder euro) och 11 % för regioner som genomgår ekonomisk omstrukturering (2,4 miljarder euro). Kommissionen har föreslagit att medlemsstaterna avsevärt ökar anslagen på detta område inför nästa programplaneringsperiod. Liknande insatser görs med Europeiska socialfonden.

Denna strategi återspeglas i kommissionens utkast till strategiska riktlinjer för sammanhållningspolitiken¹⁶, där man utgår från att strukturfonderna fullt ut ska användas för att stödja genomförandet av partnerskapet för tillväxt och jobb. Ett stort utbud åtgärder med koppling till forskning och innovation kan finansieras, t.ex. regionala och transregionala kluster, spjutspetscentrer, tekniköverföring, stödtjänster för företag och åtgärder för personalutveckling och för att hjälpa anställda och företag att föregripa och anpassa sig till ekonomiska förändringar. Regionerna och medlemsstaterna kan använda strukturfonderna på ett flexibelt sätt för att fylla sina särskilda behov och utnyttja synergierna med sjunde ramprogrammet och ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation. Innovativa åtgärder kommer också att samfinansieras av Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling för att utveckla nya produkter av hög kvalitet och med mervärde samt för att främja hållbart utnyttjande av naturresurser. **Genom de strategiska riktlinjerna och sitt samarbete med medlemsstaterna och regionerna kommer kommissionen att främja användning av strukturfonderna och landsbygdsfonden för att förbättra kunskap och innovation som kan bidra till tillväxt.**

Medlemsstaterna uppmanas att fullt ut utnyttja strukturfonderna och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling för att stärka och bygga solida system för forskning och innovation.

2.3. Förbättra de små och medelstora företagens tillgång till finansiering

Tillgång till finansiering förblir en viktig fråga för företagen, även små och medelstora företag. Innovativa och FoU-intensiva företag har ofta svårt att hitta finansiering för

¹⁵ ”Främjande av teknik för hållbar utveckling: Europeiska unionens handlingsplan för miljöteknik” (KOM(2004) 38 slutlig) http://europa.eu.int/eur-lex/sv/com/cnc/2004/com2004_0038sv01.pdf

¹⁶ Riktlinjerna i det strategiska ramverket för nya operativa program som stöds av Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Sammanhållningsfonden. Se KOM(2005) 299 slutlig.

mellanstadierna i utvecklingen av en teknik, process, produkt eller tjänst, dvs. stadiet från det att produkten kan visas tills det att den kan utnyttjas kommersiellt. Jämfört med huvudkonkurrenterna är EU:s finansieringsmarknad för innovativa företag som söker finansiering från idé- till expansionsstadiet fortfarande underutvecklad.

Bättre tillgång eget kapital och andra former av kapitalstöd för mer mogna innovativa små och medelstora företag behövs också för ”uppföljningsfinansiering” för att hjälpa företagen att nå sin fulla potential, få ut sina produkter och tjänster på marknaden och fortsätta att finansiera sin forskning. Detta kräver incitament att ta större risker och förändrade attityder hos finansinstitut, privata investerare och företagsänglar. Av denna anledning kommer kommissionen att under 2006 fortsätta att undersöka olika aspekter av finansiering av tillväxt och EU-åtgärder i ett meddelande.

Kommissionen har lagt fram konkreta förslag för att förbättra små och medelstora företags tillgång till finansiering via ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation. Det föreslagna nya instrumentet för små och medelstora företag inriktat på hög tillväxt och innovation kommer att förbättra och stärka gemenskapsmekanismerna för att dela risker och vinster med privata investerare, något som avsevärt kommer att öka innovativa företags tillgång till kapital. Det föreslagna instrumentet kommer att öka de små och medelstora företagens tillgång till eget kapital och andra former av kapitalstöd (mezzaninfinansiering) genom att risken delas. Särskilt stöd kommer att ges till små och medelstora företag som är verksamma inom ekologisk innovation. Dessa instrument kommer att förvaltas av Europeiska investeringsfonden och fungera som ett komplement till Europeiska investeringsbankens initiativ om investeringar i innovation¹⁷. Likaså bör synergi eftersträvas med de åtgärder som förbättrar företagens tillgång till finansiering som bidrag och lån från strukturfonderna.

Kommissionen kommer dessutom att samla berörda aktörer för att tillsammans kartlägga ytterligare hinder för finansiering och för att undersöka möjliga lösningar på detta problem. För närvarande är det t.ex. svårt för små och medelstora företag att på ett enkelt sätt använda sina immateriella rättigheter för att erhålla lån, som utgör huvuddelen av deras externa finansiering. Detta är ett problem särskilt för högteknologiska och forskningsintensiva små och medelstora företag, eftersom immateriella rättigheter ofta är deras främsta tillgång och de som regel inte har några andra säkerheter att erbjuda finansinstituten. Kommissionen kommer att uppmuntra den finansiella sektorn, sektorn för immateriella rättigheter och revisionsorganen att undersöka vilka möjligheter som finns att värdera immateriella, industriella och kommersiella rättigheter¹⁸.

2.4. Mobilisera nationella program och andra finansieringskällor för europeisk forskning och innovation

Gemenskapsfinansiering av innovation och forskning står för en mycket liten del av de totala offentliga insatserna inom EU¹⁹. För att kompensera denna brist på kritisk massa måste nationella program bli effektivare och mer samstämmiga och bidra till ett helt integrerat europeiskt område för forskning och innovation. Likaså måste de på ett konsekvent sätt mobilisera nationell finansiering till stöd för europeisk verksamhet inom forskning och

¹⁷ Initiativet ”Innovation 2010”: <http://www.eib.eu.int/site/index.asp?designation=i2j>

¹⁸ Se även åtgärden för rapportering om immateriella rättigheter i avsnitt 3.5.

¹⁹ Sjätte ramprogrammet står t.ex. för 5 % av den offentligt finansierade forskningen i EU.

innovation. Initiativet ERA-NET²⁰ har genom att öppna dörrarna för ökat samarbete över gränserna visat att denna strategi kan vara framgångsrik.

Kommissionen har föreslagit att gemenskapsinstrumenten utökas och förstärks för att ytterligare stimulera samarbete över gränserna och samordning av regionala och nationella program till stöd för forskning och innovation. Instrumenten kommer att erbjuda direkt gemenskapsstöd för att utveckla och genomföra gemensamma program för forskning och innovation där flera medlemsstater deltar. De består av programmet ERA-NET Plus, nya initiativ enligt EG-fördragets artikel 169 inom sjunde ramprogrammet och det system för att stödja innovation i näringslivet som inrättats inom ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation och som kommer att bygga vidare på PRO INNO-initiativet som ska starta i mitten av 2006.

*Syftet med **PRO INNO**-initiativet är att främja samarbete över gränserna via innovationsorgan och program genom att*

- *skapa en plattform för lärande i syfte att kartlägga och bedöma god praxis till stöd för innovation med hjälp av inbördes granskning och konsekvensanalyser,*
- *stödja upprättandet av INNO-nät för att sammanföra ansvariga för innovationsprogram på regional och nationell nivå i syfte att underlätta samarbete över gränserna,*
- *via INNO-åtgärder stödja dels särskilda innovationsinitiativ där flera länder deltar, dels offentlig-privata partnerskap.*

En inbjudan att lämna förslag kommer att publiceras i oktober 2005.

Donationer är en outvecklad finansieringskälla för forskning (särskilt grundforskning) i de flesta EU-länder, med undantag av Storbritannien. Stiftelsernas roll när det gäller att uppbringa medel för forskning bör därför utvecklas. Detta betyder att ett antal rättsliga, lagstiftande och skattemässiga frågor måste redas ut. Insynen i stiftelser och deras ansvarighet måste också bli bättre om donatorernas förtroende för dem ska öka. **Kommissionen undersöker olika sätt att utveckla och utnyttja filantropi som en möjlig källa till finansiering av forskning.**

Sätta forskning och innovation i centrum för EU:s finansiering			
	Kommissionen kommer att göra följande:	Medlemsstaterna uppmanas att göra följande:	Referens:
2.1	Stimulera användningen av strukturfonderna för att driva forskning och innovation framåt.	Anta kommissionens förslag om sammanhållnings- och strukturfonderna och fullt ut utnyttja de olika möjligheter dessa fonder och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling erbjuder avseende forskning och innovation.	GLP åtgärd II.1–II.3 samt III.1 och 2

²⁰

<http://www.cordis.lu/coordination/era-net.htm>

2.2	Förbättra innovativa små och medelstora företags tillgång till finansiering.	Utnyttja kapital- och garantisystemen och uppmuntra finanssektorn att underlätta tillgången till finansiering.	Integrerade riktlinjerna 8 och 15
2.3	Stödja utvecklingen av ny teknik och bidra till dess marknadspenetration.	Tillsammans med Europaparlamentet anta kommissionens förslag om sjunde ramprogrammet för forskning samt ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation.	GLP åtgärd II.4 och 5
2.4	Mobilisera nationella och regionala program för forskning och innovation och andra finansieringskällor.	Maximalt utnyttja gemenskapens stödprogram för att främja samarbete mellan medlemsstaterna.	Integrerad riktlinje 8 GLP åtgärd II.4

KAPITEL 3 FORSKNING OCH INNOVATION CENTRALA FÖR NÄRINGSLIVET

När forskning och innovation sätts i centrum av näringslivet kan de fungera som drivkrafter för välstånd och tillväxt. Det har också konstaterats att företagens innovationsförmåga stärks när de bildar kluster och nätverk. Offentlig politik kan inte skapa kluster, men offentlig finansiering kan stärka dem. Om EU:s forskningsbas ska kunna stärka sin industriella bas måste samarbetet mellan offentlig forskning och industri förbättras avsevärt.

Både näringslivet och det politiska livet skulle dra fördelar av bättre information om trender inom privat forskning och innovation, särskilt inom enskilda branscher. Det behövs starkare tyngdpunkt på olika branschers behov när politiken för forskning och innovation utformas, tillsammans med förbättrade stödtjänster för företag så att teknikanvändning och företagsinnovation kan främjas, särskilt för att hjälpa små och medelstora företag att lösa sina särskilda problem och att delta i europeiska nätverk.

3.1. Intensifierade partnerskap mellan universitet och näringsliv

Bristande samarbete inom forskning och kunskapsöverföring mellan offentliga forskningsorganisationer, särskilt universitet, och näringslivet är en av svagheter i europeisk forskning och innovation. Ett antal medlemsstater har bidragit med värdefullt arbete på området, men har ofta enbart beaktat det nationella perspektivet. Detta har lett till att befintliga bestämmelser och praxis inom EU är fragmenterade, särskilt vad gäller ägarskap och offentligt finansierade forskningsresultat samt avtal mellan offentliga forskningsorganisationer och näringsliv.

Enhetligare regler och praxis inom EU skulle bidra till starkare kopplingar mellan offentliga forskningsorganisationer och näringsliv och öka deras genomslag. Detta skulle bidra till att skapa lika förutsättningar för forskningspartnerskap över gränserna mellan universitet och näringsliv och på så sätt bidra till det europeiska området för forskning och innovation.

För detta ändamål **kommer kommissionen att anta ett meddelande med EU-riktlinjer för att förbättra forskningssamarbete och kunskapsöverföring mellan offentliga forskningsorganisationer och näringsliv.** Medlemsstaterna och berörda aktörer kommer att uppmuntras att genomföra dessa riktlinjer på ett flexibelt sätt och på frivillig grund. Riktlinjerna kommer att utgå från befintlig god praxis (både i medlemsstaterna och hos

berörda aktörer), t.ex. initiativet för ansvarsfullt partnerskap som flera europeiska näringslivsförbund och akademiska sammanslutningar har lanserat²¹.

Kommissionen kommer också att föreslå åtgärder som syftar till att stärka universitetens ställning inom europeisk forskning och teknik, även när det gäller att generera kunskap för och med näringslivet och kunskapsöverföring till samhället i stort. Mobilitetsprogrammet ”Partnerskap och förbindelser mellan industrin och den akademiska världen” inom sjunde ramprogrammet kommer att öka spridningen av kunskap med hjälp av gemensamma partnerskap för forskning som grundas på rekrytering av erfarna forskare till partnerskapet, utbyte av personal etc. I samband med de nya rambestämmelserna om statligt stöd till FoU kommer kommissionen att klargöra frågan om partnerskap mellan universitet och näringsliv när det gäller bestämmelser för statligt stöd.

3.2. *Innovationscentrum samt forskningsdrivna kluster och näringslivskluster*

EU har många dynamiska näringslivskluster, även om de är mindre och inte lika integrerade som i USA. Forskning och innovation drabbas följaktligen av samma fragmentering som den inre marknaden. För att göra dem så attraktiva som möjligt för utländska investerare måste dessa innovationscentrum och kluster uppnå kritisk massa. De kan inte byggas från ingenting, utan behöver en solid industriell bas och goda relationer mellan vetenskap och näringsliv.

Nätverksverksamhet inom och mellan kluster är en förutsättning för att de ska kunna utvecklas och bli framgångsrika. Utbildnings- och forskningscentrum, finansinstitutioner, konsulter inom innovation och immaterialrätt, lokala och regionala utvecklingsorgan och andra stödorganisationer är alla viktiga när det gäller att maximera företagens kreativa potential. Allt komplexare produkter och processer och behovet av att integrera tjänster som underhåll, logistik och marknadsföring medför problem även för mycket framgångsrika kluster. Samarbete mellan kluster kan vara ett sätt att avhjälpa sådana problem.

*Initiativet **Kunskapsregioner** ska stödja gränsöverskridande ömsesidigt lärande och samarbete mellan forskningsdrivna kluster samt sammanföra regionala myndigheter och utvecklingsorgan, offentliga forskningorganisationer, näringslivet och andra berörda aktörer. Till de viktigaste inslagen i verksamheten hör följande:*

- *Analys, utveckling och genomförande av forskningsagendor för regionala kluster och samarbete mellan dem.*
- *”Mentorskap” där regioner med välutvecklad forskning stödjer regioner med mindre utvecklad forskningsprofil.*
- *Åtgärder för att bättre integrera forskning i de regionala ekonomierna.*

Medlemsstaterna uppmanas att utveckla regional och nationell politik för innovationskluster och innovationscentrum med hjälp av det stöd som de europeiska strukturfonderna erbjuder.

²¹ EIRMA, EUA, Proton och EARTO, *Handbook on responsible partnering*, <http://www.eirma.asso.fr>

Flera EU-åtgärder kommer att vidtas för att uppmuntra och stödja medlemsstaternas och regionernas arbete. Kommissionen kommer att göra en analys av de styrkor och strategier som finns inom befintliga kluster i EU. **Initiativet Europe-INNOVA kommer att ge stöd för att underlätta nätverksverksamhet mellan näringslivskluster** i syfte att intensifiera samarbetet mellan medlemsstater och dra lärdom av hur andra byggt och förvaltat framgångsrika klusterinitiativ.

Slutligen **föreslås ökade resurser inom sjunde ramprogrammet för att fortsätta driva gemenskapens initiativ ”Kunskapsregioner”**, som stödjer utarbetande och genomförande av strategier för att utveckla forskningsdrivna kluster.

3.3. Proaktiva företagsstödjtjänster för att stimulera forskning och innovation

Små och medelstora företag spelar en viktig roll i EU:s ekonomi och står för närmare 66 % av sysselsättningen i den privata sektorn och 57 % av mervärdet i EU-25. Många har dock storleksrelaterade problem, särskilt när det gäller innovation, tillgång till information, att delta i nätverk och att hitta partners. De offentliga myndigheterna bör åtgärda marknadsmisslyckandena genom att underlätta teknikspridning till små och medelstora företag och stärka deras förmåga att utveckla, förvärva, anpassa och använda ny teknik.

EU:s innovationspolitik underlättar därför tekniköverföring mellan företag i olika medlemsländer och uppmuntrar företagen att lansera sina innovationer på marknaden, särskilt genom nätverket av innovationsknutpunkter²² som genom att tillhandahålla en regional inkörsport till europeiskt samarbete och kombinera gräsrotskunskap med Europatäckande expertis och kontakter fyller ett tomrum på marknaden. **Kommissionen kommer att fortsätta att stödja innovationsknutpunkterna och uppmuntra synergier med andra stödnätverk för företag**, t.ex. Euroinfocentrerna, i syfte att skapa gemensamma kontaktpunkter (”one-stop shops”) där så är möjligt och förbättra och utöka såväl deras tjänsteutbud som tjänsternas effektivitet och kvalitet. Kommissionen uppmuntrar också inrättandet av nätverk som stärker innovation genom interregionalt samarbete inom strukturfonderna. Dessa förbättringar kommer särskilt att inriktas på verksamhet till stöd för tekniköverföring mellan företag i olika länder och till stöd för innovativa små och medelstora företag, forskningsorganisationer och större företag som söker partners.

3.4. Innovationsledning och sociala förändringar

”Innovationsledning” är en förutsättning för innovation i företagen. Många företag, särskilt små och medelstora, stöter på svårigheter när det gäller att planera, implementera och marknadsföra innovativa produkter och förnya sina produktionsprocesser. Innovation kan inte fungera om man inte också beaktar människorna. Utöver de särskilda forskningsfärdigheter och frågor rörande forskningskarriärer som tas upp i strategin i avsnitt 1.4 är vidareutbildning nödvändig om den europeiska arbetskraften ska ha de kunskaper och färdigheter som krävs för innovation. Hit hör entreprenörskompetens och beredskap att ta risker.

Företag i alla storleksklasser bör bli mer flexibla när det gäller att reagera på snabba förändringar i efterfrågan, anpassa sig till ny teknik som IKT och e-företagande samt att kunna förnya sig för att förbli konkurrenskraftiga. För att åstadkomma detta ska innovativa arbetsmetoder främjas och spridas, något som också betonas i den europeiska

²² <http://irc.cordis.lu/>

sysselsättningsstrategin. Arbetsprogrammet Utbildning 2010²³ och det integrerade handlingsprogrammet inom livslångt lärande²⁴ spelar också en roll när det gäller att underlätta strukturella och sociala förändringar.

Innovation kräver investeringar i människor och färdigheter. Ett åtagande till innovation och forskning är också ett uttryck för företagens sociala ansvar²⁵. Frivilliga initiativ som går utöver rättsliga, avtalsenliga och andra krav kan stärka ett företags konkurrenskraft och driva på sociala och miljömässiga innovationer som kombinerar kommersiella fördelar med samhällseliga mål. **Kommissionen kommer att uppmuntra innovativ praxis bland europeiska företag på detta område.**

För att främja spridning av god praxis vad gäller innovationsledning kommer kommissionen att underlätta utvecklingen av nya självbedömningsverktyg som regionala och nationella innovationsfrämjande organ kan använda i sitt arbete med att stödja små och medelstora företag. **Kommissionen kommer vidare att uppmuntra inrättandet av en europeisk utmärkelse för innovation** för att bättre synliggöra framgångsrika europeiska innovativa entreprenörer.

3.5. *Innovativa tjänsters potential*

Tjänstesektorn spelar en viktig roll när det gäller att skapa tillväxt och nya jobb. För närvarande består innovationen på tjänsteområdet främst i att erbjuda nya tjänster som svar på kundernas behov. I allt större utsträckning drivs dock tjänsteutvecklingen också av investeringar i högre forskning, och är alltså beroende av att ny teknik implementeras.

Som ett led i erkännandet av hur viktiga de är för EU:s ekonomi kommer kommissionen **senast i slutet av 2006 att definiera en strategi för att främja innovativa tjänster inom EU**. Strategin kommer att grundas på det arbete och de rekommendationer som gjorts av det europeiska forumet om företagsrelaterade tjänster²⁶. Stödmekanismer för innovation kommer att inriktas på de särskilda behoven inom tjänstesektorn, och särskilda ansträngningar kommer att göras för att bättre mäta innovationer på tjänsteområdet.

3.6. *Inrätta ett europeiskt system för bevakning av industriell forskning och innovation och förbättra rapporteringen om immateriella rättigheter*

Även om investeringarna i forskning hos de mest framgångsrika europeiska företagen är jämförbara med investeringsnivåerna i USA och Japan beror EU:s forskningsunderskott till stor del på att den privata sektorn inte investerar tillräckligt, något som delvis hänger samman med att branschsammanställningen är en annan. EU producerar mindre än USA och Japan inom vissa centrala forskningsintensiva branscher²⁷. Detta och andra faktorer, vissa branschspecifika, dämpar EU:s innovationsresultat och konkurrenskraft.

²³ Meddelande från kommissionen "Utbildning 2010: Snabba reformer krävs om Lissabonstrategin ska lyckas" (KOM(2003) 685 slutlig), 11.11.2003.

http://europa.eu.int/comm/education/policies/2010/et_2010_en.html

²⁴ Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om att inrätta ett integrerat handlingsprogram inom livslångt lärande (KOM(2004) 474 slutlig), 14.7.2004.

²⁵ "Företagens sociala ansvar" är ett begrepp som innebär att företagen på frivillig grund integrerar sociala och miljömässiga hänsyn i sin verksamhet och i sin samverkan med intressenterna (KOM(2002) 347).

²⁶ http://europa.eu.int/comm/internal_market/services/brs/forum_en.htm

²⁷ <http://eu-iriscoreboard.jrc.es/>

Omfattande uppgifter och analyser om investeringar i industriell forskning och innovationsresultat finns visserligen tillgängliga i medlemsstaterna, men uppgifter om och jämförelser på företags- och branschnivå måste förbättras om vi bättre ska kunna förstå de faktorer som påverkar investeringstrender, kartlägga framtida utmaningar och föregripa hinder och möjligheter för att öka investeringarna i forskning och innovation.

Kommissionen kommer att inrätta ett europeiskt system för bevakning av industriell forskning och innovation, vilket också beskrivs i meddelandet om industripolitik²⁸. Detta bygger på samordnad utveckling och användning av olika statistiska och analytiska instrument. För detta ändamål kommer kommissionen att utöka sin övervakning och analys av privata investeringar i forskning genom att komplettera den årliga resultattavlan för europeiska investeringar i industriforskning med ytterligare uppgifter, särskilt årliga branschöversikter över framtida trender. Systemet kommer vidare att **bygga på** övervakningsfunktionen för branschinnovation ("Sectoral Innovation Watch") som ska användas för att övervaka och jämföra innovationsmönster inom olika branscher. Detta informationssystem ska hjälpa beslutsfattarna att optimera forsknings- och innovationsstrategier genom att det ger dem möjlighet att bättre beakta olika branschers och företags behov och särdrag för att på så sätt förbättra konkurrenskraften. En högnivågrupp för berörda aktörer med företrädare för näringslivet och de politiska beslutsfattarna kommer att inrättas för att ge vägledning och återkoppling om inriktning och relevans vad gäller den verksamhet som bedrivs för att stärka konkurrenskraften.

Få företag gör systematiska inventeringar av sina immateriella rättigheter, det värde som skapats genom forskning och andra kunskapsresurser. Denna underskattning av intellektuellt kapital kan leda till slagsida gentemot traditionella snarare än forskningsintensiva företag, både på finansmarknaderna och när det gäller tilldelningen av resurser inom företagen. Även om flera olika metoder för att mäta och rapportera immateriella äganderätter har utvecklats, särskilt för interna ledningssyften, har företagen varit långsamma när det gäller att börja använda sådana metoder. **Kommissionen kommer att bidra till att ytterligare främja utveckling och användning av sådana metoder och kommer samtidigt att arbeta för att införa enhetligare definitioner och metoder inom EU.** I detta arbete bör åsikter från berörda aktörer beaktas, liksom utvecklingen vad gäller redovisningspraxis.

Sätta forskning och innovation i centrum för näringslivet			
	Kommissionen kommer att göra följande:	Medlemsstaterna uppmanas att göra följande:	Referens:
3.1.	Utarbeta EU-riktlinjer för att förbättra forskningssamarbete och kunskapsöverföring mellan offentlig forskning och näringslivet.	Genomföra riktlinjerna med hänsyn till den nationella situationen.	GLP åtgärd II.10
3.2.	Främja innovationscentrer samt forskningsdrivna kluster och näringslivskluster.	Utnyttja strukturfonderna för att utveckla innovationscentrer och delta i klusterinitiativ.	Integrerade riktlinjerna 8 och 10 GLP åtgärd II.1

²⁸

KOM(2005) 474 slutlig.

3.3.	Tillhandahålla särskilda företagsstöd tjänster, särskilt till små och medelstora företag, för att stimulera forskning och innovation.	Utnyttja strukturfonderna för att förbättra stöd tjänsterna för innovation, särskilt för små och medelstora företag.	Integrerade riktlinjerna 8 och 15 GLP åtgärd II.1
3.4.	Främja god praxis inom innovationsledning.	Främja användningen av nya verktyg för innovationsledning och överväga att inrätta utmärkelser för innovation.	Integrerade riktlinjerna 8 och 15
3.5.	Utarbeta och genomföra en strategi till stöd för innovativa tjänster.	Överväga hur innovativa tjänster kan marknadsföras.	Integrerade riktlinjerna 8
3.6.	Utöka övervakning och analys av privata investeringar i forskning och innovationsresultaten inom olika branscher.	Beakta resultaten av övervakning och analys på EU-nivå.	Nya Lissabon-strategin kapitel 6 ²⁹

KAPITEL 4 FÖRBÄTTRADE STRATEGIER FÖR FORSKNING OCH INNOVATION

För närvarande finns inom EU en blandning av olika nationella och regionala forsknings- och innovationssystem som är anpassade till olika lokala situationer. Att göra dem effektivare kräver mer systematiskt samarbete mellan medlemsstaterna när det gäller att ta upp gränsöverskridande frågor och utveckla synergier mellan de olika systemen. Att utveckla sammanhängande och ömsesidigt stödjande strategier i regionerna, medlemsstaterna och EU:s institutioner är en förutsättning för att det europeiska området för forskning och innovation ska kunna stärkas och för att genomföra det nya Lissabonpartnerskapet för starkare och mer hållbar tillväxt med fler och bättre jobb.

Kommissionen kommer att tillhandahålla grunden för en robust ekonomisk och politisk analys och kommer att inrätta effektivare kanaler för beslutsfattare så att dessa kan utnyttja varandras erfarenheter och på så vis förbättra samordningen och samarbetet över gränserna.

4.1. *Forskning och innovation som en prioritet inom de nationella reformprogrammen för tillväxt och sysselsättning*

Forskning och innovation är ett av nyckelområdena i den nya Lissabonstrategin. Rådet har antagit en ny uppsättning integrerade riktlinjer³⁰ som medlemsstaterna kan använda som stöd när de utarbetar sina nationella reformprogram. Medlemsstaterna kommer årligen att rapportera om sin forskning och innovation, mål och strategier och hur arbetet med att genomföra dem fortskrider. Man kommer särskilt att belysa det bidrag som kommit från program som samfinansierats av sammanhållnings- och strukturfonderna.

²⁹ ”Working together for growth and jobs. Next steps in implementing the revised Lisbon Strategy” (ILS) (SEC(2005) 622).

³⁰ Se särskilt riktlinje nr 7 (öka och förbättra investeringarna i forskning och utveckling, särskilt de privata företagens investeringar) och nr 8 (underlätta alla former av innovation) i rådets rekommendation 2005/601/EG av den 12 juli 2005 om de allmänna riktlinjerna för medlemsstaternas och gemenskapens ekonomiska politik (2005–2008), EUT L 205, 6.8.2005, s. 28.

För många medlemsstater bör forskning och innovation definieras som särskilt viktiga punkter i de nationella reformprogrammen. **När så är relevant kommer kommissionen att analysera de nationella reformprogrammen avseende investeringsmål och utveckling av strategier för forskning och innovation.** Bilateral dialoger med medlemsstaterna kommer att bidra till att kartlägga deras eventuella styrkor och svagheter och lämpliga åtgärder för att förbättra villkoren för forskning och innovation.

4.2. *Förbättrade instrument för politisk analys*

Att utveckla lämpliga strategier för att öka investeringarna i forskning och innovation kräver en sund ekonomisk och politisk analys av det rådande läget. Det behövs information om och analys av de utmaningar vi står inför, de åtgärder som vidtagits, hur de genomförts och vilken effekt de haft samt resultaten inom forskning och innovation. Detta kan uppnås med hjälp av lämpliga indikatorer och prestandajämförelser samt god praxis för särskilda sammanhang. Analysen bör gradvis utvidgas till att gälla även regional nivå.

För detta ändamål **kommer kommissionen tillsammans med medlemsstaterna att vidareutveckla ”European Trend Chart on Innovation” och informationssystemet om nationell forskningspolitik (Erawatch)**, inklusive resultattavlan för innovation och centrala uppgifter om forskning. Dessa instrument kommer att bli centrala inslag i övervakningen av det nya Lissabonpartnerskapet för tillväxt och jobb, och kommer att samla exempel på god praxis som kan användas för att bygga vidare på styrkor och åtgärda svagheter i de nationella forsknings- och innovationssystemen. Det kommer att kopplas till den framtida interinstitutionella portal som ska bli ingångspunkten till EU:s webbresurser om vetenskap, forskning och innovation.

4.3. *Stöd till lärande och samarbete inom innovationspolitik*

Det finns ett behov av ytterligare lärande inom innovationspolitik och av bedömning av god praxis till stöd för forskning och innovation med avseende på hur enkelt denna praxis kan överföras och med vilka metoder den genomförs, med hänsyn tagen till av regionala och nationella särdrag. **Kommissionen kommer att fortsätta att erbjuda europeiska plattformar för att dela och validera god praxis**, där berörda aktörer kan sammanföras och där inbördes granskning uppmuntras. Genom denna process främjar kommissionen också en gemensam strategi i gränsöverskridande frågor och en mer systematisk utvärderingskultur inom EU.

Forskningspolitiken samordnas av Europeiska unionens kommitté för vetenskaplig och teknisk forskning (CREST). För att göra processen effektivare kommer kommissionen att när så är lämpligt bjuda in CREST till möten på generaldirektörsnivå. Vidare har ett pilotprojekt inletts för att stödja samordningsinitiativ underifrån rörande forskningspolitik (RTD OMC-NET) där flera länder och regioner ingår. Detta kommer att utvecklas vidare inom sjunde ramprogrammet. Samordningen kommer att skötas av näringslivspolitiska gruppen, som ska samordna frågor som rör innovationspolitik.

RTD OMC-NET är ett initiativ som, genom en inbjudan att lämna förslag, ska stödja initiativ där flera länder eller regioner deltar. Där så är lämpligt skall även andra berörda aktörer involveras. Verksamheten kommer bl.a. att omfatta följande:

- Bidra till effektivare nationell politik genom ökat ömsesidigt lärande, inbördes granskning och kartläggning av god praxis.
- Kartlägga frågor med stark gränsöverskridande dimension som kan gynnas av samordnade eller gemensamma åtgärder mellan medlemsstater, eller ömsesidigt stärka åtgärder på nationell nivå och EU-nivå.
- Göra det förberedande arbetet för samordnade åtgärder där intresserade medlemsstater kan delta och för gemenskapslagstiftning eller riktlinjer där så är lämpligt.

För att vidare underlätta lärande och utveckling på innovationsområdet kommer kommissionen att bygga vidare på befintliga instrument för utveckling och prestandajämförelser av innovationsstrategier, t.ex. de regionala innovationsstrategierna, genom att ge stöd till regioner som vill utveckla sina innovationssystem. Detta kommer att kompletteras och vidareutvecklas via den planerade utbildningsplattformen INNO, som ska inriktas på samarbete över gränserna. Kommissionen kommer att använda befintliga interaktiva utbildningsplattformar för regional forskning och innovation som samlats under paraplyplattformen Nyskapande regioner i Europa, som är en samlingsplats för regionala och nationella aktörer och innehåller exempel på god praxis och fallstudier.

Förbättra förvaltningen av forskning och innovation i Europa			
	Kommissionen kommer att göra följande:	Medlemsstaterna uppmanas att göra följande:	Referens:
4.1	Övervaka och stödja utvecklingen inom nationell forsknings- och innovationspolitik via det nya Lissabonpartnerskapet för tillväxt och sysselsättning.	Där så är lämpligt i de nationella reformprogrammen rapportera om utvecklingen inom nationell forsknings- och innovationspolitik inom det nya Lissabonpartnerskapet för tillväxt och jobb.	Lissabonpartnerskapet kapitel 2 Nya Lissabonstrategin kapitel 3 och 6
4.2	Vidareutveckla instrument för analys av forsknings- och innovationspolitik.	Fullt ut utnyttja de statistiska och politiska analyser som kommissionen tillhandahåller.	Nya Lissabonstrategin kapitel 6
4.3	Stödja utbildningsplattformar och underlätta samarbete över gränserna.	Utnyttja lärande och samarbete över gränserna.	Nya Lissabonstrategin kapitel 4 och 6

SLUTSATS

De åtgärder som presenteras i detta meddelande kommer att säkerställa maximal effektivitet i forsknings- och innovationspolitiken och är i linje med den nya Lissabonstrategins tyngdpunkt på *fokus, partnerskap* och *effektivisering*. Särskilt prioriteringen *tillväxt genom kunskap och innovation* lyfts fram genom att man tillhandahåller ett ramverk för utveckling av

synergier på alla nivåer. Genom att man bygger vidare på tidigare resultat måste alla åtgärder, både nya och reviderade, genomföras med kraft och beslutsamhet om vi ska kunna uppnå målet att forskning och innovation inom EU ska hålla världsklass. Där så är lämpligt kommer kommissionen också att föreslå initiativ som sammanför forsknings- och innovationspolitik inom strategiska branscher.

I de nationella reformprogrammen, som utvecklats inom det nya Lissabonpartnerskapet för tillväxt och jobb, bör man ha full överblick över utmaningar inom forskning och innovation. De nationella reformprogrammen kommer att stödjas av välriktat ekonomiskt stöd från gemenskapen till forskning och innovation av europeiskt intresse, stöd för utvecklingen av samordnad politik och förbättrade plattformar för ömsesidigt lärande på alla områden där samarbete över gränserna ger ett stort mervärde. På detta sätt kommer ett verkligt europeiskt område för forskning och innovation att utvecklas med medlemsstaternas och deras regioners särskilda styrkor som grund.

Ytterligare information om de åtgärder som beskrivs i detta meddelande finns i det bifogade dokumentet. Där så är lämpligt kommer de åtgärder som beskrivs i dokumentet och bilagan att uppdateras löpande utifrån de framsteg som görs när det gäller att öka och förbättra forskning och innovation i Europa och de pågående diskussionerna om budgetplanen för 2007–2013. Strategin kommer också att uppdateras mot bakgrund av genomförandet av partnerskapet för tillväxt och jobb.